

Quæ quidem omnia, cum aliis huc spectantibus, scitu necessaria sunt illi, qui officinis aluminis vel salis præficitur. Immo, & horum ductu certiores modos muriam examinandi eligi vellem, quam hi, quibus hodie utuntur; nam conjecturæ ex colore & sapore muriæ desumptæ, vel instillatio ejus ferro, minime sufficiunt; sed potius succinei lapides præparati, & variæ gravitatis specificæ adhibeantur, de quorum qualitate & usu, suo loco dicam.

VII.

Jackashapuck, planta,

per C. LINNÆUM dilucidata.

ANnus est, & quod excurrit, ex quo tempore Jackashapuck, planta, ab America Septentrionali in Angliam adportatur. Statim illa Anglorum palato arrisit, eamque herbæ Nicotianæ admiscebant; sic enim fumum hujus, quem sugunt, corrigi, & delicatiorem reddi ducunt.

Meam, tamquam Botanici curiositatem magno opere excitabat vox adeo barbara, & Botanicis prorsus ignota. Amicorum aliquem impulsi, ut folia quædam ad me transmitteret; quorum copiam denique a Viro *Collinson*, Londinensi, accepi; adscripta erant, Anglo idiomate, sequentia:

Herba Jackashapuck, quam Nicotianæ admiscent; lecta in Churchillrivier sub latid. 59° in Fretto Hudsonii, Americæ Septentrionalis.

Nicotianæ admixta Jackashapuck, herba, haud adeo ingratum saporem atque odorem excitat, & quum fortissime adstringendi virtute gaudeat, ex diutiori fumi ejus suctione, vasa salivaria & musculos annulares parum corroborari, & nimium salivæ profluvium retineri posse, videntur. Quid autem causæ sublit, quod usum ejus instituerint, id

ex

ex me quærere noli, nec enim usuum ratio sufficiens, ceu res mechanicae, explicari possunt. Quaecumque in itinere obveniunt, ea plerumque peregrinantes describunt, & descripti rarioris quidpiam secum deportant, hujus pars dono datur his, qui nobilioris sunt conditionis ac status, qui rerum rariorum possessione, reliquos superare student. Qui inferioris sunt conditionis, illi nobiliores quomodo-cumque imitantur, & usus rei cujusdam diutior in consuetudinem abit, quam immutare frustra quæreres. Coffeae potus, & Nicotianae fumus, ingratiſſimum saporem atque odorem excitant; utriusque usum curiositas instituit, consuetudo retinuit. (*)

Folia ad me transmissa vix conspexeram, & mihi, tamquam Svecico, nova videri non poterant, sunt enim apud nos frequentissima. Nec Anglorum palato arrisissent, censeo, si eorum sub coelo nascerentur, vel cognitu faciliora fuissent. Domestica enim & nostratia ut plurimum spernimus, aliena autem magni aestimamus, quærimus.

Jackashapuck dicitur apud Botanicos:

Arbutus caulibus procumbentibus, foliis integerrimis. Flor. Lapp. 162. l. 6. f. 3. Hort. Cliff. 163. Raji Lugdh. 440. Hall. helv. 415.

Uva ursi. Clus. hisp. 79. hist. 1. p. 63. Tabern. hist. 1080. Lob. i. c. 366. Park. theath. 1458. Scheuch. alp. 520. Tournef. instit. 599.

Uva ursi foliis ilicis. Vagn. helv. 289.

Vitis

(*) Haud mediocre gaudium mihi est, quod ista genti nostrae exprobrentur ab extero. Timeo enim, quod domestico patrioque ori aures denegassent; & hi, qui tantum Coffeae ingurgitant, tantum fumi sugunt, hi inquam, haud tam acerbo odio feruntur in genus omne litterarum, ut nesciant, itineraria Orientalia saeculi proxime effluxi, narrasse: Turcos potu quodam nigro, amaro, inamæno & *Kahuve* dicto, delectari; & Indarum sacerdotes ex fumo Nicotianae ebrios, vaticinia sua proferre. Caterum folia Jackashapuck fumifugis nostris haud multum arrisura fore censeo, quum indigena eadem esse intelligent. Verum enim vero, fumifugium litterariae gentis proprium est; hos autem, hodie quidem, non dedecet, scientias Physicas, & in primis plaustra illa nomen Botanicorum, adeo ignorare, ut vox: arbuti, tam barbara ipsi ac ignota videatur, quam illa: Jackashapack.

Vitis idæa foliis carnosiss & veluti punctatis f. *Idæa radice* Dioscoridi. Bauh. pin. 470. Rai. hist. 1489. Europ. 263.

Vitis idæa foliis oblongis acuminatis, baccis rubris insipidis. Bauh. pin. 476. Rudb. it. 9.

Vitis idæa rubra bavarica. Cam. hort. 182. baccis insipidis sine succo. Raj. hist. 1489.

Vitis idæa repens fructu rubro farinaceo. Lind. Viksb. 40.

Vaccinia rubra farinacea minora. Frank. spec. 38.

Vaccinia rubra farinacea majora rotundiora. Frank. spec. 38.

Myrtillus ruber minor humiserpens, fructu farinaceo, f. Vaccinia farinacea minora, foliis angustioribus. Brom. goth. 71.

Myrtillus ruber major, fructu farinaceo. Rudb. col. 29. hort. 77. Brom. goth. 71.

Myrtillus major & minor. Till. ab. 47.

Adeo frequens apud nos est iste arbutus, ut ne quidem descriptione egeat. Solum amat calculosum, colliculosque arenosos, & in Gothia copiosior, in Sconia autem infrequentior esse solet.

Extra Sveciam, non nisi in duobus montibus Helvetiæ, unoque Hispaniæ loco, præterea nullibi, saltem rarissime, obvenit; hinc, si usum ejus universalem consuetudo instituere vellet, patria maximam ejus copiam subministraret.

Notandum est, eadem sub elevatione poli in America, qua in Svecia, nasci arbutum. Immo observationibus novissimis Medicorum Monspeliensium, in fronde hujus optimum medium pro calculo inventum est. Scilicet ejusdem Ꝟss cum jusculo gallinæ, quovis mane per 10. ad 14. dies hauriendam præscribunt, eoque vel calculum ipsum in glaciem dissolvi, hanc expelli, & ægrotanti integram sanitatem redire, adserunt.

Linne

, Carl von. 1762. "Jackashapuck, planta, per C. Linnaeum dilucidata." *Analecta transalpina* 1, 266–268.

View This Item Online: <https://www.biodiversitylibrary.org/item/238177>

Permalink: <https://www.biodiversitylibrary.org/partpdf/263300>

Holding Institution

Smithsonian Libraries and Archives

Sponsored by

Biodiversity Heritage Library

Copyright & Reuse

Copyright Status: Not in copyright. The BHL knows of no copyright restrictions on this item.

This document was created from content at the **Biodiversity Heritage Library**, the world's largest open access digital library for biodiversity literature and archives. Visit BHL at <https://www.biodiversitylibrary.org>.